

Biện pháp nâng cao hứng thú học tập môn Ngữ văn của học sinh lớp 6 trong thời gian học trực tuyến

Hoàng Thiên Trang*

*Trường THCS Tân Định, Q Hoàng Mai, TP Hà Nội

Received: 22/2/2023; Accepted: 28/2/2023; Published: 4/3/2023

Abstract: Literature is a subject that plays an important role in the secondary school curriculum in particular and in the entire educational program in general. The article presents measures to increase students' interest in studying Literature in 6th grade during online learning

Keyword: Measures, interest in studying Literature, 6th graders, online learning

1. Mở đầu

Ngữ văn là môn học có vai trò quan trọng trong toàn bộ chương trình giáo dục Việt Nam nói chung và trong chương trình giáo dục THCS nói riêng. Môn Ngữ văn không chỉ giúp học sinh (HS) trau dồi và phát triển khả năng sử dụng tiếng Việt mà còn giúp HS bồi dưỡng tâm hồn, tìm hiểu về những giá trị văn học đẹp của văn học dân tộc, của văn học thế giới. Học tốt môn văn học còn giúp HS phát triển và rèn luyện các kỹ năng xã hội cần thiết, giúp HS tự tin hơn trong quá trình học tập của mình.

Do ảnh hưởng của dịch bệnh Covid-19, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các trường chuyển sang học tập trực tuyến (HTTT) để ngăn ngừa những ảnh hưởng tiêu cực của dịch bệnh. Tuy nhiên, việc này là một thách thức lớn đối với toàn ngành GD Khi DHTT, giáo viên (GV) khó có thể giám sát HS, nhiều HS cũng dễ dàng bị xao nhãng bởi các yếu tố bên ngoài dễ mất tập trung dẫn đến kết quả học tập giảm sút. Thêm vào đó, đối với bối cảnh HTTT, phương pháp dạy học (PPDH) cũ không còn phù hợp, đòi hỏi cần có những PPDH mới, sáng tạo, đúng đắn và mang lại hiệu quả rõ rệt trong chất lượng dạy học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng HTTT môn Ngữ văn của HS lớp 6 trong thời gian học trực tuyến

Một số thuận lợi và khó khăn trong công tác giảng dạy môn Ngữ Văn tại trường THCS Tân Định.

Thuận lợi: Nhà trường tạo điều kiện về cả vật chất và tinh thần để GV thực hiện tốt nhiệm vụ, không ngừng sáng tạo thay đổi PPDH phù hợp, từ đó nâng cao chất lượng học tập. Môn văn là môn học chính, nên được nhiều phụ huynh và HS quan tâm, chú trọng học tập. HS chăm ngoan, tôn trọng GV, có tinh thần phấn đấu trong quá trình học tập. HS đều đã có khả năng sử dụng tiếng Việt khá, hiểu biết các kiến thức

Ngữ văn cơ bản.

Các tác phẩm trong chương trình Ngữ văn 6 có nhiều là các tác phẩm quen thuộc với HS từ khi còn nhỏ nên HS dễ dàng cảm nhận cũng như ghi nhớ và phân tích sâu hơn.

Khó khăn: HTTT khiến GV không thể trực tiếp quan tâm và giám sát HS học tập. Đồng thời, HS dễ bị xao nhãng bởi các yếu tố xung quanh. PPDH cũ nghe và chép không còn thích hợp.

Ngữ văn là môn học có lượng kiến thức lớn, nếu không có hứng thú dễ khiến học sinh chán nản, không lắng nghe. Thêm vào đó lượng kiến thức lớn khiến HS khó có thể ghi chép hợp lý, khoa học. HS trong lớp thụ động, không tích cực, chỉ nghe và chép những lời giảng của GV. Hoạt động trong giờ học của HS còn ít, HS không được hoạt động nhiều dẫn đến tiết học thiếu cảm hứng.

2.2. Các giải pháp nâng cao HTTT môn Ngữ văn của HS lớp 6 trong thời gian học trực tuyến

2.2.1. Thiết kế các trò chơi trong phần khởi động và luyện tập để tăng tính chủ động tích cực của HS

Mục đích: Biện pháp được thực hiện nhằm tạo ra những hoạt động trò chơi học tập bổ ích, xây dựng hoạt động bắt đầu vào tiết học vừa giúp HS khởi động, vừa tiếp thu với kiến thức mới một cách chủ động và tích cực hơn, từ đó nâng cao niềm yêu thích của các em với môn học và xây dựng tinh thần tự tìm tòi, khám phá.

Nội dung của biện pháp:

Trò chơi học tập (TCHT) là một phương thức giảng dạy phổ biến được áp dụng trong đa dạng các môn học. Đây là một phương thức giảng dạy hiệu quả, phù hợp tâm lý HS, giúp HS tiếp cận kiến thức theo các phương thức mới sáng tạo hơn, phCHT còn là một cách thức hay để HS khởi động và bắt đầu tiếp xúc với kiến thức mới chủ động hơn. Các hoạt động được xây

dựng trong TCHT thường mang tính định hướng để HS chủ động tìm hiểu, khám phá ra kiến thức.

Trước khi bắt đầu mỗi tiết học, GV thường tổ chức một số trò chơi để HS tăng thêm phần hứng thú, khởi động sẵn sàng bước vào tiết học.

2.2.2. Đa dạng hóa các hoạt động trong tiết học bằng phương pháp trực quan

Mục đích: Biện pháp này được thực hiện nhằm đa dạng hóa các hoạt động trong tiết học của học sinh, tạo ra nhiều dạng thông tin kiến thức hơn như âm thanh, hình ảnh, video,.. chứ không chỉ đơn thuần là nghe giảng và đọc sách như thường ngày. Từ đó giúp các em ghi nhớ bài nhanh hơn, tránh cảm giác nhàm chán, khó tiếp thu.

Nội dung và cách thực hiện biện pháp:

- Cho HS xem video câu chuyện để dẫn vào bài:

GV tiến hành tìm kiếm các video câu chuyện, các video ý nghĩa có nội dung nhằm dẫn dắt vào bài học. Các video này thường có thời lượng không quá dài, có tính chất đặt vấn đề, phù hợp với tâm lý của HS. Kết hợp với âm thanh sống động, video này sẽ gieo mầm trong HS suy nghĩ về kiến thức được truyền đạt trong tiết học, điều này cũng giúp HS dễ dàng tiếp thu kiến thức hơn. Sử dụng các video để mở đầu tiết học sẽ thu hút sự chú ý, giúp HS nhanh chóng ổn định trật tự hơn, GV không cần tốn quá nhiều thời gian quản lý lớp học.

- Cho HS nghe bài hát về liên quan đến chủ đề bài học: Trong một vài tiết học, chủ đề khác, GV đã tìm kiếm một số bài hát có liên quan đến kiến thức trong tiết học, cho HS nghe và cảm nhận sâu sắc hơn ý nghĩa cũng như thông điệp mà bài học muốn truyền tải. Thông qua các giai điệu này, giúp phát triển khả năng cảm nhận, cảm thụ và rung cảm trước những giá trị đẹp, giá trị nhân văn của mỗi tác phẩm. Đồng thời, đây cũng là cách để HS thư giãn sau khi tiếp xúc với một khối lượng kiến thức lớn. Ghi nhớ bằng âm nhạc cũng khiến HS có thể ghi nhớ lâu hơn và có ấn tượng đặc biệt hơn về nội dung bài học.

- Đưa ra các vấn đề áp dụng thực tiễn, gọi mở vấn đề: GV cố gắng phát triển các vấn đề được nhắc đến trong nội dung mỗi tiết học, liên hệ với các sự kiện, thực tiễn cuộc sống hằng ngày để HS có thể chia sẻ câu chuyện của mình. Thông qua chủ đề, nội dung của văn bản, GV định hướng để HS phát biểu nhiều hơn, thể hiện câu chuyện của bản thân, tăng sự tương tác trong lớp học.

- Hướng dẫn HS cách ghi bài trực quan sinh động để tăng hứng thú khi chép bài: Một vấn đề mà rất nhiều HS quan ngại chính là chép bài, đối với môn văn, HS

thường chép rất nhiều, hầu như toàn bộ những gì GV giảng dẫn đến mệt mỏi, nhiều lúc không theo kịp bài và không kịp ghi nhớ. GV tìm kiếm và hướng dẫn HS cách ghi bài trực quan, sinh động hơn để tăng thêm hứng thú khi học tập.

Cách sử dụng video, âm nhạc, tổ chức các hoạt động chia sẻ, hướng dẫn cách chép bài hiệu quả giúp HS hứng thú hơn trong giờ học. Với các hoạt động này, mỗi em học sinh có thể tiếp xúc với thông tin theo nhiều cách khác nhau, tăng khả năng ghi nhớ mà không hề gây nhàm chán..

2.2.3. Tăng cường các hoạt động làm bài cá nhân và hoạt động nhóm nhằm nâng cao sự chủ động tìm hiểu kiến thức

Mục đích: Biện pháp này nhằm tăng cường các hoạt động làm bài độc lập và cách hoạt động nhóm trong các tiết học nhằm giúp HS tự tin hơn khi thể hiện mình, có kỹ năng thực hiện các bài làm cá nhân cũng như nâng cao khả năng làm việc nhóm, phối hợp cùng các thành viên trong nhóm, đồng thời phát triển tinh thần ham học hỏi, chủ động tìm kiếm tri thức trong mỗi HS.

Nội dung và cách thực hiện biện pháp:

1. Tổ chức các hoạt động theo hình thức cá nhân

- Yêu cầu HS quay video kể chuyện: Khi học bài 7: Thế giới chuyện cổ tích, GV đã giao nhiệm vụ về nhà cho HS: “Em hãy kể lại một câu chuyện cổ tích mà em thích nhất”. Mỗi HS cần quay video kể lại câu chuyện đó và gửi cho GV trước buổi học tiếp theo qua padlet. Đến giờ học, GV tổ chức cho HS xem video kể chuyện của các bạn đồng thời nhận xét, bổ sung và nêu cảm nhận về video đó. Sau khi xem hết các video, cả lớp sẽ tiến hành bình chọn video kể chuyện hay nhất. Bạn dành chiến thắng sẽ kể lại câu chuyện đó một lần nữa trong giờ sinh hoạt và được thưởng điểm thi đua. HS đều rất tích cực tham gia các hoạt động này. Nhiều HS có giọng đọc rất truyền cảm, nhiều câu chuyện mới được chia sẻ, HS trong lớp cũng rất hứng thú.

- Tổ chức cuộc thi review sách theo hình thức cá nhân: Trong quá trình học tập, GV cần tích hợp với cuộc thi “Book review” (giới thiệu) sách do Hội đồng Đội phát động. Chủ đề cuộc thi: “Trang sách xanh nuôi dưỡng ước mơ hồng”. Hoạt động này vừa phát triển phong trào đọc sách, giúp HS rèn luyện thói quen tốt đồng thời tạo điều kiện để HS thể hiện mình, phát triển kỹ năng trình bày, chia sẻ với đám đông, kỹ năng làm việc độc lập và tích cực hưởng ứng các hoạt động do Hội đồng Đội và nhà trường phát động.

Để tham gia cuộc thi, HS tiến hành quay video

giới thiệu về cuốn sách mà mình yêu thích nhất. Thời lượng của video từ 3 đến 5 phút sau đó nộp lại trong nhóm Zalo của lớp. Cả lớp sẽ tiến hành bình chọn và tìm ra video giới thiệu về cuốn sách hay nhất, ý nghĩa nhất.

2. Hoạt động theo hình thức làm việc nhóm: Hình thức làm việc nhóm là một PP học tập đa dạng và được áp dụng khá phổ biến. Để giúp HS phát triển kỹ năng làm việc nhóm, GV tăng cường tối đa các hình thức thảo luận, hoạt động nhóm trong các tiết học. Như vậy vừa giúp HS chủ động tìm hiểu kiến thức, vừa giúp HS trải nghiệm và phát triển kỹ năng làm việc đội nhóm, kỹ năng tìm kiếm thông tin, cũng như các kỹ năng CNTT, đặc biệt là kỹ năng lãnh đạo và phối hợp làm việc cùng các thành viên khác trong nhóm.

- Hoạt động thảo luận nhóm tìm hiểu kiến thức mới trên lớp: Khi hướng dẫn HS tìm kiếm các kiến thức mới, tôi thường tích hợp các hình thức thảo luận nhóm. Ví dụ, khi học đến bài “Gió lạnh đầu mùa”, GV chia lớp thành 4 nhóm và giao nhiệm vụ thảo luận cụ thể cho mỗi nhóm.

+ Nhóm 1 cần tìm những chi tiết miêu tả gia cảnh, ngoại hình, trang phục của Sơn và nêu nhận xét.

+ Nhóm 2 có nhiệm vụ tìm và nhận xét những lời nói của Lan và Sơn cũng như ý nghĩa của những lời nói đó.

+ Nhóm 3 cần tìm hiểu về những cử chỉ và hành động của các nhân vật chính.

+ Nhóm 4 cần tìm những câu văn miêu tả ý nghĩa của Sơn khi nghe mẹ và vú già trò chuyện.

Mỗi nhóm sẽ làm việc trong vòng từ 5 đến 7 phút và sau đó lần lượt lên trình bày kết quả. Các nhóm khác cần theo dõi và nhận xét để tìm ra kiến thức đúng nhất, phù hợp nhất. GV là người tổng kết lại kiến thức cuối cùng, vẽ sơ đồ tư duy cho mỗi bài để HS có thể ghi nhớ và lưu lại kiến thức của ngày hôm đó.

- Hoạt động nhóm chuẩn bị tại nhà

Ngoài các hoạt động nhóm trên lớp, tGV tổ chức và yêu cầu các nhóm chuẩn bị bài tại nhà. Đối với các hoạt động nhóm tại nhà, HS cần tiến hành phân tích đề bài, phân công nhiệm vụ phù hợp rõ ràng cho mỗi thành viên trong nhóm để đảm bảo chất lượng và tiến độ công việc.

Để HS có thể thực hiện hiệu quả hơn, GV hướng dẫn HS cách làm việc nhóm hiệu quả. Mỗi nhóm cần bầu ra một nhóm trưởng để đôn đốc mọi người thực hiện và phân công công việc cho từng người.

2.2.4. Đẩy mạnh thi đua học tập, khích lệ HS nâng cao hứng thú học tập

Mục đích: Biện pháp này nhằm kích thích tinh thần thi đua học tập, khích lệ giúp HS nâng cao HTHT, tạo động lực phát triển, tự hoàn thiện mình, không ngừng nâng cao các kỹ năng của bản thân.

Nội dung và cách thực hiện biện pháp: GV xây dựng một số hoạt động khen thưởng trong lớp học cụ thể như sau:

- Tổ chức thi đua - Rinh sao có thưởng: Trong giờ học, để thúc đẩy tinh thần học tập, cạnh tranh và thi đua của HS GV xây dựng hình thức thi đua có thưởng. Đối với mỗi hoạt động tốt, biểu hiện tốt trong giờ học, HS sẽ nhận được một số lượng sao nhất định. Các nhóm trưởng sẽ tiến hành theo dõi và chấm điểm. Từng tuần, từng tháng học sinh nào có nhiều sao nhất sẽ nhận được một món quà từ phía GV chủ nhiệm.

Hoạt động này được thực hiện thường xuyên trong tuần và trong tháng. Nhiều HS phấn đấu được GV khen thưởng. Bên cạnh những HS có thành tích tốt, thì GV cũng động viên khuyến khích những HS chậm tiến theo kịp các bạn học khá giỏi trong lớp.

- Sử dụng giấy chứng nhận: đây là sự ghi nhận thành tích mà cách HS đã đạt được. Trong mỗi cuộc thi, mỗi hoạt động được tổ chức trong lớp, GV đã làm các giấy HS, các nhóm HS. Nắm bắt được tâm lý của HS, các tấm giấy chứng nhận này chính là minh chứng rõ ràng nhất cho những gì mà HS đã thực hiện, là động lực để HS phát triển và hoàn thiện nhân cách.

3. Kết luận

Văn học là môn học quan trọng, được nhiều HS chú ý, nhất là đối với chương trình Ngữ văn lớp 6. Đây là môn học giúp HS rèn luyện khả năng sử dụng tiếng Việt cũng như rèn luyện những phẩm chất tốt đẹp, tinh thần yêu quê hương, yêu những giá trị tốt đẹp mà cha ông để lại. Trên cơ sở lý luận và thực trạng tác giả đề xuất 4 biện pháp nâng cao HTHT của học sinh lớp 6. Các biện pháp đề xuất góp phần tạo tính hứng thú, tích cực, ham học hỏi cho HS khi học tập môn Ngữ Văn. Đồng thời, các biện pháp này cũng giúp HS rèn luyện các kỹ năng mềm, phát triển đầy đủ về cả trí tuệ và tâm hồn.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Minh Phương, Phạm Thị Thủy, Lê Việt Chung, Cẩm nang phương pháp sư phạm, NXB Tổng hợp TP Hồ Chí Minh.

2. Nguyễn Lăng Bình, Đỗ Hương Trà *Dạy và học tích cực*, NXB ĐHSP. Hà Nội

3. Trần Kiều, Trần Đình Châu, Đổi mới phương pháp giáo dục ở Trung học cơ sở, NXB Giáo dục Việt Nam. Hà Nội

4. Nguyễn Thị Thuần, *Giáo trình PPDH các môn học về tự nhiên và xã hội*, NXB ĐHSP. Hà Nội